

Yargı Düzelmeli... Nasıl?

“ ... Eğer Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olmasıyla ilgili ciddi soru işaretleri oluştuysa, bu başlı başına bir problem... Demokrasi kuşkusuz yönetim şekillerinin güzeli. Eğer bir ülkede demokrasi var, ancak hukuk konusunda sorunlar var diyorsanız, işte o ülkede demokrasinin sıhhatli işlemesi bir süre sonra mümkün olmaz. Eğer kurallar açık değilse, kurallar şeffaf değilse, kurallara uymayanlar ile alakalı yaptırımlar güçlü değilse, eğer ülkenin yargısı iyi işlemiyorsa burada demokrasi zaafa uğrayabilir... Eğer davalar çok uzun sürüyorsa, bilirkişilik ile ilgili ciddi sıkıntılar oluştuysa, kararlar tutarlı değilse, alt mahkeme ile üst mahkeme birbirinden tamamen farklı sonuçlara varabiliyorsa bu ...son derece sıkıntılı bir tablo oluşturur.

Yargının mutlaka ve mutlaka evrensel hukuk ilkeleri çerçevesinde, Anayasa, yasalar ve belki de daha önemlisi vicdan ile hareket etmesi gerekiyor. Yasaların bir dili, birde ruhu var. Vicdan faktörü çok önemli. Biz evrensel hukuk normlarını baz alan bir sistem arzu ediyoruz. Anayasamızın sade bir anayasa olmasını arzu ediyoruz. Yasalarımızın kısa, öz ve anlaşılır olmasını arzu ediyoruz. Yargı alanında ne kadar başarılı olursak demokrasimiz o kadar başarılı olacak. Eğer bu zayıf tablo devam ederse de hem demokrasi hem de ekonomide görmüş olduğumuz bu tabloyu bile mumla arar duruma geliriz...”1*

Bu sözler, bana ait değil; ülkenin iki yasama döneminde, başbakan yardımcılığı dahil, çeşitli bakanlıkları yürütmüş bir siyasetçiye ait. Aslında bu gibi görüşleri son günlerde pek çok yazar, düşünür ve siyasetçi de ileri sürüyor. Ancak aynen aktarılan bu sözlerin önemi, on yıla yakın süredir Türkiyemizi yöneten bir kişiye ait olması... Bu sözler de doğru yönler olduğu gibi yanlış yönler de var...

Önce Sn. Babacan'ın sözlerinden hareketle ana noktaları saptayalım:

- 1) Bugün yargı çok kötü bir durumdadır.
- 2) Yargının çökmesi demokrasinin ve ekonominin de çökmesini sonuçlayacaktır.
- 3) Yargıyı mutlaka düzeltmek gerekmektedir.

Bu üç ana noktayı biraz irdelersek şu durumla karşılaşırız.

- 1) Evet bugün yargı Türk kamu önünde pek çok eleştirilerin konusu olmuştur. Son on yıldan bu yana yürütülmüş sözde davalar bunu yaratmıştır.

Yüzlerce gazetecinin, düşünürün, yazarın, generalin tutuklanması, davaların tutuklu yürütülmesi, nice tutuklu kişilerin umulmaz hastalıklarına rağmen salıverilmemesi, kimilerinin canlarına kıymaları toplumda derin etkileri yaratmıştır. Yıllarca süren yargılamalar sonunda verilen mahkûmiyetlerin hukuka uygun delillere dayanmadığının ortaya çıkması, mahkeme kararlarının tarihsel anlamda yanlışlığını, güvenilirliğini sonuçlamıştır. Dijital verilerin sahteliği, yazıların kolayca taklit edilmiş olması, yakalamaların, aramaların hukuka aykırılığı, büyük şehirlerde bulunduğu iddia edilen silahların ne olduğunun anlaşılabilmesi ve bir süre sonra da olayın üstünün örtülmesi, Genelkurmay Başkanlığının en gizli yerine, kozmik odasına girildikten üç yıl sonra bunun doğru olmadığını anlaşılması yargının durumunu doğaldır ki alabildiğine örselemiştir.

Darbe iddiaları ile açılan Ergenekon, Balyoz davaları ancak darbeden sonraki dönemlerde rastlanan yargılamalardı ve buralarda yaşanan olaylar unutulmayacak nitelik taşımakta idi: Yüzlerce sanık, avukat, dinleyici, gazeteci ve mahkeme salonunun cezaevi içindeki yeri, şehirden ve Adliye binasından yüzlerce kilometre uzaklığı XXI. yüzyıldaki Yassıada'dan farklı bir görünüm değildi... Aynı yıllarda, kanunlarda hep reform sözcüğü ile yapılan değişikliklerle, sulh ceza mahkemeleri kaldırılmış, Cumhuriyet savcılarını asliye ceza mahkemelerinden çıkarılmış, mülki amirlere Cumhuriyet savcılarının yetkileri verilmiş, sulh ceza hakimliklerine çok önemli yükümlülükler getirilmiştir. Bunun sonucunda ceza yargılaması sistemi çok değişmiştir.

Son günlerde de yeni darbe söylentileri ile birlikte yargıçların ve savcılarının tutuklanmaları olgusu ile karşılaşılacaktır. "Yargıya karşı yargı" kavramı ve uygulaması toplumsal yaşayışta çok yönlü, karmaşık, çelişkili değerlendirmelere neden olmuştur. Bugüne kadar olmayan olaylar karşısında, yakalamalar, tutuklamalar toplumun yargıya bakış açısı da değişmektedir.

2) Yargının çöküşü, doğaldır ki, yeni ve fiili yapılanmaları, uygulamaları doğurabilecektir. Bu da yargıdan gidecek uzaklaşma, ayrılma yolunun seçilmesidir. Bir zamanlar yaşanmış olan senet mafyası bunun ağır ve çirkin örneklerinden biridir. Bu durum devletin üç erkenden birinin, yargının ortadan kaybolması anlamını taşımaktadır. Toplum yaşayışını ve devletin devamlılığını tehdit eden unsurlardan biridir bu...

3) Bu durumda ne yapmalı? Önce yargının şimdiki durumuna tam ve objektif olarak saptamak gerekmektedir. Bu saptamayı ancak üniversiteler, sivil toplum örgütleri, basın, televizyon, araştırma kuruluşları yapabilir. Var olan yargı, kanunlar, adli yapı insan, teknik donanımla birlikte ortaya konulmalıdır. 2005 yılında başlatılan ceza adalet sistemi değişikliklerinin iyi, kötü, aksayan ve doğru yönleri tam olarak çıkarılmalıdır. Doğaldır ki, bu çalışma kısa sürede gerçekleşemez; ancak sadece eleştirmekle ve karamsar yaklaşımlarla bir yere varılamayacağı da unutulmamalıdır. Sn. Babacan'ın sözleri doğrudur ama bizzat bugünkü siyasal iktidarın da yanlış ve hatalı adli politikasının iflasının itirafıdır. Önemli olan bunları bilmek ve yanlışları düzeltmek için çalışmaya başlamaktır.

Prof. Dr. Köksal Bayraktar

Bkz. Bugünleri mumla ararız. (Hürriyet Gazetesi, 15/05/2015), s.1,14; Demokrasiyi mumla ararız, - Babacan, önümüzü rahat göremiyoruz, (Cumhuriyet Gazetesi, 15/05/2015), s.1,8.